

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 293/10
17.03.2010. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Власте Јовановић, председника већа, Звездане Лутовац и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужилаца др Ј.Д. из Б., З.Н. из Б. и ... странке из Б., чији је заједнички пуномоћник адвокат А.Т. из Б., против тужене Републике Србије коју заступа Републички јавни правобранилац из Б., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца и тужене изјављеним против пресуде Окружног суда у Београду Гж. I бр. 1044/07 од 15.05.2008. године, у седници већа одржаној дана 17.03.2010. године, донео је

П Р Е С У Д У

I ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж. I бр. 1044/07 од 15.05.2008. године.

II ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж. I бр. 1044/07 од 15.05.2008. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог општинског суда у Београду П. бр. 6144/04 од 20.11.2006. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је тужена обавезана да тужиоцу Ј.Д. на име материјалне штете због кашњења у исплати зарада исплати 102.971,04 динара са законском затезном каматом од 09.12.2005. године. Ставом другим изреке одбијен је његов тужбени захтев за износ од 167.889,74 динара на име неисплаћене зараде за период од 28.01. до 27.07.2004. године, са законском затезном каматом од 01.07.2004. године. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је овај тужилац тражио да му тужена на име претрпљене нематеријалне штете због противустваног ускраћивања права политичког деловања и нарушавања угледа у јавности у бирачком телу, исплати износ од 1.500.000,00 динара, са законском затезном каматом од 01.07.2004. године. Ставом четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужиоцу З.Н: на име штете због закашњења у исплати зараде у периоду од 27.03.2002. до 27.01.2004. године исплати 48.665,50 динара са законском затезном каматом од 19.12.2005. године до испуњења. Ставом петим изреке одбијен је његов тужбени захтев за исплату 99.090,10 динара на име неисплаћене зараде за период од 27.01. до 27.07.2004. године, са законском затезном каматом од 21.07.2004. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев овог тужиоца да му тужена на име претрпљене нематеријалне штете због противустваног ускраћивања права политичког деловања, нарушавања и губитка угледа у јавности, бирачком телу, исплати 1.500.000,00 динара, са законском затезном каматом од 21.07.2004. године. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ... странке којим је тражио да му тужена на име материјалне штете због изосталог финансирања редовног рада из јавних извора исплати износ од 12.387.386,04 динара, са законском затезном каматом од 01.01.2004. године. Ставом осмим изреке је утврђено повлачење тужбе тужиоца Странке ..., као и тужиоца ... странке у односу на накнаду нематеријалне штете. Ставом деветим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 404.000,00 динара.

Правоснажном пресудом Окружног суда у Београду Гж. I бр. 1044/07 од 15.05.2008. године, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и тужене и потврђена је пресуда Првог општинског суда у Београду П. бр. 6144/04 од 20.11.2006. године у ставовима један, два, три, четири, пет, шест, седам и девет изреке.

Тужиоци су против наведене правоснажне пресуде и то против одлуке о накнади нематеријалне штете (у делу којим су потврђени ставови три и шест изреке првостепене пресуде) и о накнади материјалне штете тужиоца ... странке (у делу којим је потврђен став седам изреке првостепене пресуде) изјавили благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Против наведене правоснажне пресуде ревизију је благовремено изјавила и тужена, са истих законских разлога.

Бавећи се пре свега оценом дозвољености изјављене ревизије у смислу члана 401. став 2. ЗПП који се у овом ревизијском поступку примењује на основу члана 55. став 2. Закона о изменама и допунама ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 111/09 од 29.12.2009. године) јер је изјављена пре ступања на снагу овог закона, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене недозвољена. Наиме, из списка произлази да је реч о спору за накнаду нематеријалне и материјалне штете. Тужба је поднета дана 21.07.2004. године. Тужиоци су у овом спору тражили накнаду новчано опредељених износа, које су (осим тужиоца ... странке који је повећао свој тужбени захтев) смањили, поднеском примљеним у суд 03.10.2006. године. Првостепена пресуда је донета дана 20.11.2006. године.

Према члану 382. став 2. раније важећег ЗПП, новелираног Законом о изменама и допунама („Сл. лист СРЈ“ број 3/02) који је ступио на снагу 26.01.2002. године, ревизија у имовинско-правним споровима у којима се тужбени захтев односи на новчано потраживање, предају ствари или извршење неке друге чинидбе; није дозвољена ако вредност предмета спора побијаног дела правоснажне пресуде не прелази износ од 300.000,00 динара.

Како појединачни новчани износи од: 102.971,04 динара у односу на тужиоца Ј.Д. и 48.665,50 динара у односу на тужиоца З.Н., на исплату којих је тужена обавезана; евидентно не досежу новчани цензус од 300.000,00 динара меродаван за право на изјављивање ревизије; то је ревизија тужене недозвољена. Са изложеног разлога Врховни касациони суд је на основу члана 404. ЗПП одлучио као у ставу II изреке ове одлуке. Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 399. ЗПП у вези члана 55. став 2. Закона о изменама и допунама ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужилаца није основана. Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Док образложење ревизије тужилаца не садржи конкретизацију учињених битних повреда одредаба парничног поступка, нити пак чињеничне наводе из којих би се могло утврдити о којим је то битним повредама реч.

Није основан ни ревизијски разлог о погрешно примењеном материјалном праву.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци Ј.Д. и З.Н., су после децембарских избора 2000. године, постали народни посланици у сазиву Народне скупштине Републике Србије. Ту функцију су обављали до 27.03.2002. године, када им је престао мандат, на основу констатације на седници Народне скупштине (од тог датума) учињене у смислу члана 88. став 1. тачка 1. и 9. Закона о избору народних посланика („Сл. гласник РС“, бр. 35/2000). На тај начин им је посланички мандат престао пре истека времена на које су изабрани. Одлуком Уставног суда Републике Србије број ... („Сл. гласник РС“, бр. ... од 30.05.2003) утврђено је да одредба члана 88. став 1. тачке 1. и 9. Закона о избору народних посланика, није у сагласности са Уставом. Према разлозима образложења исте, обзиром да се том одредбом чини уставно-правно неутемељено разликовање положаја народних посланика када је у питању престанак њиховог мандата, у зависности од чињенице чланства у политичкој странци која их је кандидовала, односно да ли су они или нису, чланови политичке странке која их је кандидовала. Одлуком Уставног суда РС број ... од 05.02.2004. године одређено је отклањање последица наведене одлуке, поред осталих и за овде тужиоце Ј.Д. и З.Н. са изборне листе Странка ..., као и за В.О. изабраног са исте изборне листе; и то накнадом штете за период од дана констатације Народне скупштине Р. Србије о престанку њихових мандата, до дана престанка права по основу функције Народног посланика. Сходно томе је Административни одбор Народне скупштине Републике Србије својим решењем од 26.03.2004. године утврдио висине новчаних износа које тужиоцима треба исплатити, по том основу. Та новчана накнада им је исплаћена са закашњењем, па је на основу налаза и мишљења судског вештака економске струке, утврђена висина новчане накнаде штете које су тужиоци због тога претрпели, у износу од 102.971,04 динара (Ј.Д.) и 48.665,50 динара (З.Н.). Истим је такође утврђено да би тужиоцу ... странци, за период током 2001. па закључно са 2003. годином, (односно до новог сазива Народне скупштине) на име редовног финансирања странке, заједно са обрачунатом затезном каматом, припао износ од укупно 12.387.386,04 динара. Ова политичка странка је уписана у регистру политичких организација, решењем бр. У сазиву Народне скупштине РС после децембарских избора 2000. године, она се није налазила међу парламентарним странкама, а имала је једног посланика, тадашњег председника В.О., на изборној листи Странке ..., као потписник коалиционог супразума са том странком, за учешће на тим парламентарним изборима.

На утврђеном чињеничном стању нижестепени судови су правилно применили материјално право, закључивши да је неоснован тужбени захтев тужилаца Ј.Д. и З.Н. за накнаду нематеријалне штете и то по оба тражена основа. Због нарушавања и губитка угледа у јавности, у бирачком телу, обзиром да тужиоци нису доказали у смислу члана 223. ЗПП да су због тада одузетих мандата, изгубили углед у јавности и бирачком телу, односно да је дошло до тих штетних последица по њих. Као и захтев за накнаду штете због противустварно им ускраћеног права политичког деловања јер им то право није ускраћено престанком посланичких мандата, обзиром да су своје политичко деловање могли остварити у оквиру своје политичке странке. Нижестепени судови су такође правилно закључили да тужиоцу ... странци не припада тражена накнада материјалне штете због изосталог финансирања рада ове странке из буџета, односно јавних извора тужене. Стога што ова странка у то релевантно време, након децембарских избора 2000. године, није имала своје представнике у том сазиву Народне скупштине Републике Србије, а финансирање редовног рада политичке странке у смислу члана 4. Закона о финансирању политичких странака („Службени гласник РС“ бр. 72/03, 75/03) зависи управо од те околности.

Како је квалификативни услов за финансирање редовног рада политичке странке из јавних извора у смислу члана 4. цитираног Закона: статус парламентарне странке (и то тако што се 30% распоређује свим парламентарним странкама на равне делове, а 70% сразмерно броју посланика) а који тужилац ... странка у том сазиву Народне скупштине РС није имао; то су неосновани његови ревизијски наводи о погрешно примењеном материјалном праву.

Околност на коју ова странка указује ревизијом, да је по споразуму о заједничком наступу на републичким изборима децембра 2000. године у коалицији са ..., била заступљена са једним послаником, тадашњим председником В.О., због губитка чијег мандата је изгубила статус парламентарне странке; не утиче на правилно заузето правно становиште нижестепених судова. Са правног становишта Врховног касационог суда, не само зато што јој тај један посланички мандат и то на изборној листи друге странке, не даје легитимитет парламентарне странке; већ и стога што се одлука о престанку мандата односила на наведено физичко лице, због чега се иста не може поистоветити са политичком странком, односно са правним последицама које би за њу настале.

На крају, да би тужена била одговорна за незаконит рад свог органа применом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, неопходно је постојање узрочно-последичне везе, односно да је управо радња органа тужене узрок настанка штете тужилаца, а што конкретно није случај. Обзиром да су за парламентарни статус Уједињене пензионерске странке, који би јој обезбедио финансирање рада из јавних извора; од круцијалног значаја уствари били тадашњи парламентарни избори и цензус на тим изборима.

Неосновани су такође и ревизијски наводи тужилаца Ј.Д. и З.Н. о погрешно примењеном материјалном праву у побијаној пресуди, одбијањем њиховог захтева за накнаду нематеријалне штете због ускраћеног им права на политичко деловање јер судови не праве разлику између било каквог ангажовања путем политичке странке и политичког деловања народног посланика преко Народне скупштине РС. Стога што се овим наводима заправо претендује на по њима већу важност политичког деловања народних посланика од политичког деловања у оквиру политичке странке, а што је погрешно. Обзиром да је делатност посланика у Народној скупштини само један ужи сегмент политичког деловања, док је политичко деловање у оквиру политичке странке и њених органа, много шире а често хијерархијски и важније; а тог права ревиденти нису били лишени, одлуком о престанку њихових посланичких мандата.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова овог спора у смислу чланова 149. став 1. и 150. ЗПП.

Са изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 405. став 1. ЗПП одлучио као у ставу I изреке ове пресуде.

Председник већа-судија

Власта Јовановић, с.р.